

Preek 7 januari 2024
HWS Ontmoetingskerk
Filippenzen 1:12-26

Gemeente van Jezus Christus,
Waar mogen we jou 's nachts voor wakker maken? Die vraag hoor je wel eens, in interviews of tv-programma's. Eigenlijk betekent die vraag: wat is voor jou het belangrijkste? Waar leef je voor? Waar leeft u voor? Wat is daar uw, wat is daar jouw antwoord op?

Misschien geef je als antwoord: ik leef voor mijn kinderen, voor mijn gezin, mijn familie... Mooi antwoord. Het zou ook zomaar kunnen dat je diep van binnen toch vooral leeft voor meer wereldse zaken. Je leeft voor je werk, je carrière, daarmee zet je je in voor iets dat je van wezenlijk belang vindt. Het geeft betekenis aan hoe je je dagen invult. En het is ook van betekenis: voor anderen of voor jezelf... Of misschien werk je toch vooral om gewoon voldoende geld te hebben... Maar dan is de vraag, voldoende geld waarvoor? Voor de eerste levensbehoeften, of voor die bepaalde hobby, voor leuke dingen, voor de vakantie. Is dat dan ook waar je voor leeft? Of misschien zeg je wel, ik leef voor Christus, voor het geloof, voor mij is dat het allerbelangrijkste en het enige dat echt telt...

Of... en ik denk dat dat voor de meeste mensen hier geldt, is het een combinatie van verschillende dingen. Je leeft bijvoorbeeld met het geloof, voor je familie en je werk of je hobby heeft daar ook een belangrijke rol in. Dat zou zomaar allemaal kunnen. Mooi is het als u, als jij voor jezelf weet waar je voor leeft, wat belangrijk is in je leven. Dat je dat weet is namelijk helemaal niet zo vanzelfsprekend. Veel mensen zoeken naar een doel, naar betekenis in hun leven. Ze weten niet goed waarom ze leven, en ergens voelen ze zich zelfs nutteloos. Misschien nog wel erger, ze voelen zich overbodig, misschien zelfs wel een last... Al die gevoelens en gedachten gaan over het onderwerp zingeving. Plat gezegd is datgene wat het voor jou de moeite waard maakt om elke morgen uit je bed te komen, datgene wat jouw leven in jouw ogen zin geeft. Waarvoor kom jij 's ochtends uit je bed... Dat is de zingeving in jouw leven... En het zou zomaar kunnen dat je soms bij jezelf denkt: is dit het nou?

Afgelopen juni publiceerde het RIVM een onderzoek dat uitgevoerd is onder jongeren, met name onder studenten. Daaruit bleek onder andere dat bijna een kwart van de jongeren het bestaan uitzichtloos vindt... De term levensmoe valt zelfs geregeld... En bijna de helft van de jongeren geeft aan last te hebben van mentale problemen. Dat zijn heftige cijfers... Veel jongeren gaven aan dat ze het 's ochtends moeilijk vonden om uit bed te komen, niet zozeer omdat ze zo lekker lagen, maar omdat ze niet weten wat ze aan moeten met die dag, en breder met hun hele leven.

En wanneer we ons in die jongeren verdiepen dan kunnen we dat ook goed begrijpen. Vaak hebben ze een torenhoge studieschuld, is er geen uitzicht op een eigen woning, leven ze in een wereld die in angst leeft voor milieuverandering, en dat terwijl ze continu via social media het idee ingepeperd krijgen dat leeftijdsgenoten heel succesvol zijn en zij dus tekort schieten... Het leven lijkt dan onzeker, en het lijkt op korte termijn onhaalbaar om er nog wat van te maken... Waar vind je als jongere dan je zingeving?

Maar het zijn niet alleen jongeren die in onze cultuur worstelen met vragen rondom zingeving. Wanneer mensen bijvoorbeeld arbeidsongeschikt raken, of ontslagen worden, maar een groot deel van hun levenswaarde ontleenden aan hun werk, dan worstelen ze ook vaak met zingevingsvragen. Of denk aan mensen die ziek zijn, of een belangrijk persoon in hun leven verliezen, het kan allemaal leiden tot een persoonlijke zingevingscrisis. Dat zijn duidelijke voorbeelden die we al snel

bij een ander of onszelf herkennen. Maar de beruchte midlifecrisis heeft ook alles met zingeving te maken. Of denk aan een heel betrokken ouder waarvan het laatste kind de deur uitgaat, hoe vul je dan je leven in, waar vind je dan waarde? En misschien wel heel herkenbaar. Dat je jezelf soms verzuchtend afvraagt: is dit het nou, is dit nou alles?

Veel psychologen zijn van mening dat Nederland momenteel in een zingevingscrisis verkeerd. Waar vroeger het grootste deel van de bevolking hun zingeving haalde uit het geloof, is dat met de secularisatie steeds minder geworden. Zelfs gelovigen lijken gemiddeld genomen minder zingeving uit het geloof te halen dan pakweg vijftig jaar geleden. Tegenwoordig zijn er minder mensen die hun levensdoel in het geloof zien, voor veel mensen is het geloof zelfs helemaal van geen enkele waarde. En daarmee loop je haast per definitie direct tegen een zingevingscrisis aan. Want als jouw leven alleen het gevolg is van evolutie, toevallige samenloop van omstandigheden en nooit gewild door een hogere macht. En als je weet dat met het oog op het milieu het beter is dat er zo min mogelijk mensen zijn. En als je ziet dat op de grote kosmische schaal vanuit een niet-gelovig perspectief al het menselijk leven zinloos is... Dan weet je dat het enige doel dat jouw leven heeft, het doel is dat je er zelf aan geeft. Dan is je levensdoel gebaseerd op je eigen fantasie. En dat houdt vroeg of laat geen stand. Zingevingscrisis...

En dat heeft allerlei nare gevolgen. Zo zijn een groot deel van bijvoorbeeld het historisch hoge aantal burn-outs en veel andere mentale problemen toe te schrijven aan het gebrek aan zingeving dat mensen tegenwoordig ervaren. Gisteren was het ook weer in het nieuws. De afgelopen 9 jaar is het aantal zelfverwondingen bij meisjes en jonge vrouwen met maar liefst 50% gestegen. Gevolg van mentale problemen die vaak veroorzaakt worden door een gebrek aan zingeving. Hoe is dat bij u, bij jou? Ervaart u uw leven als zinvol, als waardevol? Of slechts gedeeltelijk? Of misschien wel helemaal niet?

Iemand die zeer zeker niet in een zingevingscrisis verkeerde was de apostel Paulus. De brief aan de Galaten schreef Paulus eerder dan die aan de Filippenzen en daarin schreef hij al: 'ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij.' Mooie woorden, krachtig getuigenis. Paulus ervaart dat zijn leven door het geloof een betekenisvolle wending heeft genomen. Zijn oude verlangens en levensdoelen doen er niet meer toe, Paulus wil alleen nog Christus dienen. Daarvoor leeft hij.

En dat geeft Paulus ook heel duidelijk vorm. Paulus had immers een heel duidelijk roeping. Hij was apostel voor de heidenen. En zodoende wijdde hij zijn hele leven aan het verkondigen van het evangelie van de opgestane. Tegenwoordig zien wij in Paulus met name een leraar. Dat komt doordat wij Paulus vooral kennen van de brieven die hij geschreven heeft en het onderwijs dat hij daarin geeft aan de gelovigen. In de tijd dat hij leefde was Paulus echter met name een evangelist. En niet zomaar een evangelist, maar één van de meest succesvolle. Paulus ging samen met zijn medewerkers naar een stad, waar meestal nog geen christelijke gemeente was, en daar gingen ze aan de slag. En wanneer ze dan weer verder trokken was daar in die stad een groep gelovigen, een kerk. Zo iemand kennen wij niet in onze tijd. En juist in de begintijd van de kerk was zo iemand als Paulus extra belangrijk. Door de kracht van de Heilige Geest was Paulus de persoon die de kerk liet landen in het Middellandse Zeegebied. Een geweldig evangelist die gehoor gaf aan zijn roeping... Maar toen kwam hij in de gevangenis... Hij kon niet langer rondtrekken. Niet langer kerken stichten. Hij zat vast... Kon geen gehoor meer geven aan zijn roeping... Waar leeft u voor? En wat zou het met je doen wanneer je dat ontnomen wordt? Als je bijvoorbeeld in je carrière je levensdoel ziet, maar je wordt ontslagen, je bent niet meer goed genoeg, je wordt ziek... Wat doet dat dan met je leven, wat doet zoiets met

je zingeving? Het is een persoonlijke zingevingscrisis... Dat zou je ook verwachten bij Paulus. Maar totaal niet...

We lazzen vanochtend een gedeelte uit de Filippenzenbrief. Paulus heeft deze brief geschreven in gevangenschap. We weten niet precies wanneer. Er zijn uitleggers die denken dat hij deze brief in Rome heeft geschreven, anderen denken aan Caesarea, weer anderen denken aan Efeze. Maar eerlijk gezegd weten we het gewoon niet. We weten alleen dat Paulus gevangen zit, en dat de mensen in de gemeente in Filippi daarover hebben gehoord. Zij sturen Epafroditus samen met een financiële bijdrage om de apostel te helpen. Het is een heel liefdevol gebaar. En zo kunnen we de relatie tussen Paulus en deze kerkelijke gemeente ook wel typeren. Heel liefdevol. De toon die Paulus in deze brief aanslaat is de meest warme en liefdevolle toon in al zijn brieven aan de kerkelijke gemeenten. En Paulus is ook het meest open over zijn eigen gedachten en verlangens. Het getuigt van een bijzonder warme band tussen de apostel en de christelijke gemeente in Filippi.

En zo leven de mensen in Filippi dus mee met de apostel in gevangenschap. Ze zullen ongetwijfeld gedacht hebben dat Paulus het moeilijk heeft. Maar niets lijkt minder waar. Paulus schrijft: 'U moet weten, broeders en zusters, dat wat mij is overkomen er juist toe bijdraagt dat het evangelie wordt verspreid.' En Paulus noemt daarvan twee voorbeelden: 'Het is iedereen in het Romeinse hoofdkwartier en alle anderen duidelijk geworden dat ik gevangenzit omwille van Christus.' Je zou maar gevangen zitten met een overtuigd evangelist, natuurlijk leer je dan meer over het geloof, en er zijn verschillende bewakers en medegevangenen die Jezus als redder aannemen. Paulus kan ondanks zijn gevangenschap doorgaan met zijn roeping, het verkondigen van het evangelie.

En Paulus geeft nog een voorbeeld ervan dat ondanks zijn gevangenschap de verkondiging van het evangelie doorgaat. 'Bovendien durven de meeste broeders en zusters, omdat ze door mijn gevangenschap vertrouwen in de Heer hebben gekregen, de boodschap nu nog onbevreesder te verkondigen. Sommigen doen dat weliswaar uit afgunst en rivaliteit, maar anderen verkondigen Christus met goede bedoelingen.' Er wordt heel wat over gespeculeerd door de uitleggers over hoe het komt dat de christenen nu, door de gevangenschap van Paulus, onbevreesder het evangelie verkondigen. Waarschijnlijk heeft het te maken met het voorbeeld dat Paulus door zijn gevangenschap geeft. De vraag is ook wie de mensen zijn die uit afgunst en rivaliteit het evangelie verkondigen. Dat weten wij niet. Maar het is wel heel opvallend dat Paulus zo positief over hen schrijft. Zij proberen de gevangenschap van Paulus nog zwaarder te maken. Maar dat lukt niet. Paulus schrijft over hun intentie: 'Maar wat dan nog! Wat telt is dat Christus verkondigd wordt. Of het nu uit valse of oprechte motieven gebeurt – dát het gebeurt verheugt me. En mijn vreugde is blijvend.'

Voor Paulus gaat het erom dat het evangelie verkondigd wordt en waarom en hoe dat is voor hem van ondergeschikt belang. Wat wel heel belangrijk voor Paulus is, is dat het evangelie verkondigd wordt, en niet iets anders. In de Galatenbrief lezen we de woorden van Paulus: 'Ik heb het al eerder gezegd en zeg het nu opnieuw: wanneer iemand u een evangelie verkondigt dat in strijd is met wat u hebt ontvangen – vervloekt is hij!' Dat zijn harde woorden, maar hier juist heel open en liefdevol. Het gaat voor Paulus om het evangelie en de rest is bijzaak.

Dat mag voor ons ook een voorbeeld zijn. Wanneer er een andere of een nieuwe kerk in een omgeving opkomt en daarmee ook mensen wegtrekt uit de bestaande kerken kan het verleidelijk zijn om tegen zo'n nieuwe kerk te ageren. Landelijk gezien gebeurt dat momenteel bijvoorbeeld regelmatig bij de Mozaïek gemeenten. Paulus geeft ons een ander voorbeeld. Hij vraagt ons om kritisch te kijken naar de boodschap, naar de

inhoud, maar als daar niets op aan te merken is dan is het geen concurrent, maar een partner, een zustergemeente in het geloof. Paulus zegt: 'Wat telt is dat Christus verkondigd wordt. Of het nu uit valse of oprechte motieven gebeurt – dát het gebeurt verheugt me. En mijn vreugde is blijvend.'

En zo noemt Paulus twee redenen waarom zijn gevangenschap geen last is, maar dat het er juist toe bijdraagt dat het evangelie verkondigd wordt. Wij kunnen erover discussiëren of dit het echt waard is geweest. Immers als Paulus nog vrij kon rondreizen waren er misschien wel veel meer mensen op veel meer plekken bereikt met het evangelie. Paulus' woorden getuigen echter ook van een bepaalde levenshouding. Paulus is niet zozeer gericht op zijn roeping om het evangelie te verkondigen, maar Hij is allereerst gericht op Christus, en wat God van hem vraagt. En als er dan tegenslag is gaat Paulus niet bij de pakken neerzitten, maar vraagt hij zichzelf af: hoe gaat God dit gebruiken in mijn leven?

Wanneer je je levensdoel in Christus vindt is dat een wijze levenshouding. Bij tegenslag niet opgeven, niet bij de pakken gaan neerzitten. Maar jezelf de vraag stellen: hoe gaat God dit gebruiken in mijn leven? Denk bijvoorbeeld maar aan Jozef. Hij had meer dan genoeg reden om boos te worden op God, zijn leven als één grote tegenslag te zien. Maar ondanks dat hij door zijn broers als slaaf werd verkocht, ondanks dat hij onterecht in de gevangenis moest, hij bleef zijn levensdoel vinden in God. En God maakte hem zelfs tot onderkoning van Egypte. In de put of in de cel zag hij het eerst nog niet, maar door God kwam hij eruit... En zelfs als het wel het einde van zijn leven was geweest. Dan nog blijft je levensdoel in God kostbaar...

Dat is een groot verschil met al het andere wat in je leven waardevol is. Want als je sterft valt de waarde daarvan ook compleet weg. Mensen zoeken hun zingeving dan in abstracte ideeën als dat je doorleeft in een ander, in de herinneringen en dat wat je hebt achtergelaten... Maar na een paar generaties is er ook dan niets meer van je over. Ten diepste is je leven dan zonder zingeving geweest... Behalve in het geloof. Want door het geloof leef je door, blijft het leven van waarde. In God vind je het hoogste doel van je bestaan. Alle menselijke doelen en waarden zijn eindig, behalve het doel dat we in God vinden.

Paulus heeft dat gevonden. En zo kan hij ook zeggen: 'Want voor mij is leven Christus en sterven winst.' In het leven heeft hij een duidelijk doel, Christus. Maar sterven zou voor hem nog mooier zijn, want dan is hij in de volle glorie van Jezus' aanwezigheid. Vanuit een seculier perspectief is zoiets onbegrijpelijk: de idee dat het leven waardevol en goed is, maar dat sterven dan beter is. Maar zo is het voor Paulus en zo is het voor elke gelovige. 'Want voor mij is leven Christus en sterven winst.'

In de brief denkt Paulus hierover na. En hij legt het in de handen van God. Voor hemzelf is het beter om bij Christus te zijn, maar voor de christenen in Filippi is het juist beter als hij langer blijft leven. Dus komen wat komt, Paulus legt het in de handen van God en leeft met Hem.

God die toen hetzelfde was als nu. God die jou heel persoonlijk gevormd heeft, God die jou dus gewild heeft, aan jou persoonlijk het leven heeft gegeven. Hij die van jou houdt. En een relatie met je wil aangaan. Iets wat Hij zo graag wil, dat Hij zelfs zijn eigen Zoon gegeven heeft. Hij de Allerhoogste, gaf Zijn Zoon voor jou... In Hem vind je je levensdoel, vind je je identiteit, vind je wie je mag zijn. Kind van God, erfgenaam van Zijn Koninkrijk. Dat is je levensdoel. Jezus zelf zei het al: 'Zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden.' Volg het voorbeeld van Paulus na, vind in God je levensdoel. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410